herpy

ORMEØGLER

Iberian Worm Lizard

Blanus cinereus

Blanus cinereus er en benløs ormeøgle fra Den Iberiske Halvø, der lever hele livet under jorden i løs, humusrig jord og under sten. Dyret er 15-25 cm fra snude til kloak og har ringdelt krop, rundet snude og næsten blinde øjne. Arten lægger 1-2 æg om året og kræver en dyb, let fugtig bund, jævn varme nedefra og ro. Der findes kun lidt viden om pasningen.

Familie: Blanidae Tidligere navn: *Amphisbaena cinerea; Blanus mariae* Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-25 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Gravende**
Biotop	**Tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 30 × 30 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-3 æg**
Kuld pr. år	**1**
Inkubation	**60-90 dage** ved 22-26 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i EU's forordning 338/97, så der kræves ingen CITES-papirer. Arten er ikke blandt de dyr, som private ikke må holde i Danmark (BEK nr. 1261 af 17.11.2015). Spørg sælger om dyrets oprindelse.

Om arten

Blanus cinereus er en ormeøgle i familien Blanidae. Ormeøgler (Amphisbaenia) er benløse, ormeformede øgler, der er tilpasset et liv under jorden. Kroppen er cylindrisk og langstrakt og dækket af firkantede skæl, der ligger i regelmæssige ringe, med 14-18 ringe på ryggen og 14-20 på bugen. Der er ingen lemmer. Hovedet er lille, lidt adskilt fra kroppen og med rundet snude, som bruges til at grave. Synet er næsten fraværende, øjnene ligger under huden, mens lugte- og hørelsessansen er veludviklet. Halen er meget kort. Arten har præanale porer. Grundfarven varierer fra violet til brun.

Hannerne bliver op til 25 cm fra snude til kloak og hunnerne op til 24 cm, men hunnerne måler typisk omkring 16 cm. Vægten er ikke dokumenteret. Kønnene har ingen tydelige forskelle udefra. Tungen er lille og kløvet og bruges til at opfange duftstoffer, og i munden sidder en række små, skarpe tænder. Dyrene kommunikerer med duftspor, som de afsætter i jorden.

Dyrene i det sydlige Portugal og Spanien blev i 2009 beskrevet som en egen art, *Blanus mariae*, ud fra genetiske forskelle mellem to hovedlinjer, men regnes i dag igen til *B. cinereus*. Slægtsnavnet kommer af græsk blanos, "blind", og artsnavnet af latin cinis, "aske", efter farven. Slægten adskilles fra *Trogonophis* på, at *Blanus* har præanale porer og en længere hale, der

smalner af mod spidsen.

Udbredelse og levested

Blanus cinereus findes kun på Den Iberiske Halvø: i Spanien, Portugal og Gibraltar, fra havniveau op til omkring 1.800 m. Arten er mest talrig mellem 200 og 700 m. Den mangler i den nordlige og nordøstlige del af halvøen. Arten findes ikke i Marokko.

> **Oprindelig udbredelse:** Spanien, Portugal og Gibraltar.

LEVESTED

Blanus cinereus lever under jorden i middelhavsskov af steneg, ene, eg og fyr, hvor jorden er løs, sandet og dækket af løv, og hvor der ligger spredte sten. Dyret holder en jævn kropstemperatur ved at flytte sig op og ned i jorden og ved at vælge sten af forskellig tykkelse at ligge under.

Dyrene er aktive under sten eller lige under overfladen i foråret og sommeren, og hvor det er varmt, kan de være aktive fra februar til november. De er mest aktive om dagen, men kan også være aktive om natten om sommeren. De vælger let fugtig jord og undgår de vådeste jorde. Huden taber usædvanligt lidt vand til et krybdyr af den størrelse, og i tørke søger dyrene ind under sten, hvor jorden holder bedre på fugten.

Kosten er hovedsageligt insekter og insektlarver fra løvlaget, jorden og undersiden af sten. *B. cinereus* tages af mange rovdyr: slanger, andre krybdyr, pattedyr og fugle.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Blanus cinereus*. Arten lever hele livet under jorden og ses næsten aldrig, så anbefalingerne bygger på levestedet og på korttidshold af arten og af *Trogonophis wiegmanni* til forskning. Tallene i boksen er til dels skøn, og det står i teksten.

Et enkelt dyr eller et par kan holdes i et terrarie på mindst 40 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde). Det vigtigste er bunden: dyrene ligger nedgravet næsten hele tiden, så bunden bestemmer, hvordan de har det. Lav en løs bund af kokosfibre, gerne blandet med sand, gødningsfri jord og lidt løv, som efterligner den løse, sandede skovbund. 5 cm løse kokosfibre er nok til, at dyrene kan ligge nedgravet, men 10-15 cm giver dem mulighed for at vælge både varme og fugt.

Læg en flad flise eller sten på omkring 15 × 15 cm oven på bunden. Den svarer til de sten, dyrene ligger under i naturen, og her varmer de sig og finder føde. Brug kun ren jord uden gødning og sprøjtemidler. Terrariet skal have et tæt låg. Der er ikke brug for planter, grene eller skjul ud over flisen. Fjern synligt ekskrementer og foderrester, og udskift bunden, hvis den bliver sur eller får skimmel.

TEMPERATUR

Dyrene varmer sig ved at ligge nedgravet i opvarmet jord, ikke i lysets varme. Varm bunden nedefra med et varmekabel eller en varmemåtte under den ene ende af terrariet, styret af en termostat indstillet til omkring 22 °C om dagen, så bunden er omkring 21 °C i gennemsnit, med en lidt varmere ende og en køligere. Rummet kan holde 20-24 °C. Mål bundens temperatur med en føler i jorden og ikke luftens.

En varmelampe ovenfra tørrer bunden ud og bruges ikke. Natten kan være lidt køligere, omkring 15-20 °C; det er et skøn. Om en kølig vinterperiode er nødvendig, er ikke dokumenteret.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Det er bundens fugt, der tæller, ikke luftens. Bunden skal være svagt til moderat fugtig, ikke våd: den skal kunne holde en form, når den presses i hånden, uden at klistre eller dryppe. Sprøjt bunden let med vand hver dag. Det holder jorden fugtig og giver dyrene drikkevand. Lav en gradient, så den ene ende er lidt fugtigere end den anden, og dyrene selv kan vælge.

Dyrene undgår de vådeste jorde. I en bund, der tørrer helt ud, bliver dyrene stressede og tager ikke på, men de kommer sig, når bunden bliver fugtig igen. En bund, der altid er våd, giver skimmel og hudproblemer. En vandskål er ikke nødvendig. Luftfugtigheden i terrariet er ikke dokumenteret; 50-70 % er et skøn.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Dyrene ligger nedgravet og ses ikke i lyset. UVB er ikke nødvendigt. Terrariet skal stå i et rum med naturlig døgnrytme, enten med dagslys fra et vindue (ikke i direkte sol, hvor det hurtigt bliver for varmt) eller med belysning på et tænd-sluk-ur, der følger årstiden.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Blanus cinereus spiser insekter og insektlarver. Melormepupper og -larver og små, nydræbte fårekyllinger, støvet med et multivitaminpulver, er velegnet foder. Læg føde under flisen tre gange om ugen. Fjern urørt føde efter et døgn, så den ikke skimler.

Fodringsmængden er ikke dokumenteret; mængden tilpasses efter, om dyrene holder deres vægt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Blanus cinereus ses sjældent. Dyrene ligger nedgravet og kommer kun frem under flisen. Det er normalt. Grav ikke efter dyrene for at tjekke dem: stress får dem til at bevæge sig mindre og bruge et mindre område. Løft flisen forsigtigt for at se, om føde er spist. Arten er ikke et dyr til håndtering.

Dyrene kan holdes enkeltvis eller som et han-hun-par. Samholdelse af to hanner er ikke dokumenteret og anbefales ikke. Dyrene afsætter duftspor i jorden, så bunden skiftes sjældent og kun delvist.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alderen for kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Kønnene har ingen tydelige forskelle udefra. Kønnet bestemmes sikkert ved at lade hemipenis komme frem ved kloakken, hvilket kræver erfaring, og det bør gøres af en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

PARRING

Arten yngler i foråret fra marts til juni, og parringen sker fra april til maj. Mere er ikke dokumenteret i fangenskab. Et han-hun-par kan holdes sammen hele året; ved sår eller tegn på stress skilles dyrene ad.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger én gang om året 1-2 æg, sjældent 3, og efterlader dem i jorden. Æggene er lange og smalle, omkring 34 × 6 mm. Giv hunnen en dyb, let fugtig bund og ro, og grav ikke efter æggene. Antallet af kuld i fangenskab er ikke dokumenteret.

INKUBATION

Rugetid og -temperatur er ikke dokumenteret. 60-90 dage ved 22-26 °C er et skøn ud fra æglæggende øgler fra samme klima. Æggene ligger i fugtig jord og må ikke tørre ud.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt i fangenskab er ikke dokumenteret. Unger skal have samme bund, fugt og varme som de voksne og små byttedyr som springhaler og små melorme. Ungerne måler omkring 8 cm fra snude til kloak ved klækningen.

Sundhed og typiske fejl

Der findes næsten ingen viden om sygdomme hos arten i fangenskab. De problemer, der kan forventes, skyldes næsten altid opsætningen:

- Udtørring og stress i en bund, der er for tør, så dyrene ikke tager på.
- Skimmel og hudproblemer i en bund, der altid er våd.
- Skader fra jord med rester af gødning eller sprøjtemidler.
- Manglende føde: dyrene tager ikke på, hvis de ikke finder føde under flisen.

Dyrene er svære at observere. Hold øje med, om føden bliver spist, og om dyrene kommer frem under flisen. Et dyr, der ligger på overfladen i længere tid, er sygt eller utilpas. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.

Hele vejledningen med kort og opdateringer: herpy.org/da/ormeoegler/blanus-cinereus